

ZÁTĚŽOVÉ TESTY BANKOVNÍHO SEKTORU ČR LISTOPAD 2015

Samostatný odbor finanční stability

2015

SHRNUTÍ

Výsledky zátěžových testů bankovního sektoru v ČR, které byly provedeny na datech ke konci třetího čtvrtletí 2015, potvrzují dostatečnou odolnost bankovního sektoru vůči případným nepříznivým šokům. Kapitálová vybavenost celého odvětví by zůstala výrazně nad 8% regulačním minimem i v zátěžovém scénáři, který předpokládá silný pokles ekonomické aktivity v ČR i zahraničí. Hlavním zdrojem odolnosti sektoru je jeho vysoký celkový kapitálový poměr, který ke konci září 2015 dosahoval 17,3 % a stávající robustní ziskovost.

1. ÚVOD

Česká národní banka pravidelně hodnotí prostřednictvím zátěžových testů dopady výrazně nepříznivých scénářů budoucího vývoje ekonomiky na domácí bankovní sektor. Tento dokument prezentuje výsledky listopadových zátěžových testů, které byly provedeny na datech k 30. 9. 2015 a zaměřují se na horizont následujících tří let. Při hodnocení odolnosti byl testován dopad budoucího ekonomického vývoje reprezentovaného jedním základním a jedním zátěžovým scénářem na vybrané proměnné charakterizující zdraví bankovního sektoru.

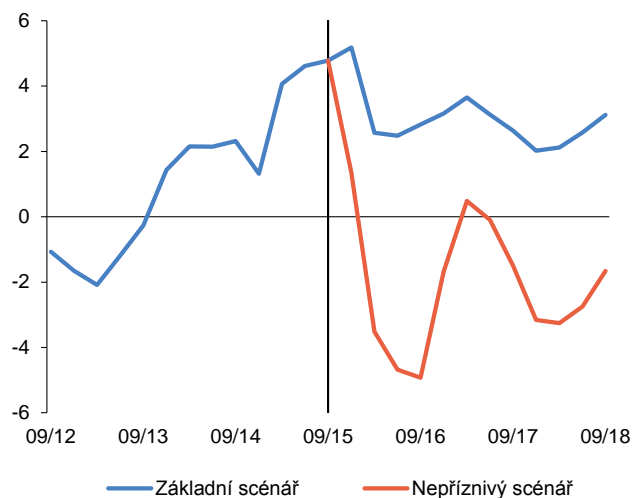
2. MAKROEKONOMICKÉ SCÉNÁŘE

Základní scénář je založen na listopadové makroekonomické prognóze ČNB zveřejněné ve Zprávě o inflaci IV/2015 a v letošním roce předpokládá růst ekonomické aktivity o 4,7 %. Příznivě na ni působí prostředí uvolněných měnových podmínek, růst zahraniční poptávky, nízké ceny ropy a zrychlená dynamika vládních investic financovaných především z evropských zdrojů. Pro roky 2016 a 2017 scénář předpokládá zpomalení hospodářského růstu lehce pod 3 % v důsledku odeznění mimořádných vlivů. Současně s růstem ekonomické aktivity klesá na horizontu scénáře obecná míra nezaměstnanosti pod 5 %. Celková inflace se zvýší ze svých současných nízkých hodnot a na přelomu let 2016 a 2017 dosáhne 2% inflačního cíle. S prognózou je konzistentní stabilita tržních úrokových sazeb do konce roku 2016 a jejich nárůst v roce 2017. Prognóza rovněž předpokládá používání kurzu jako nástroje měnové politiky do konce roku 2016.

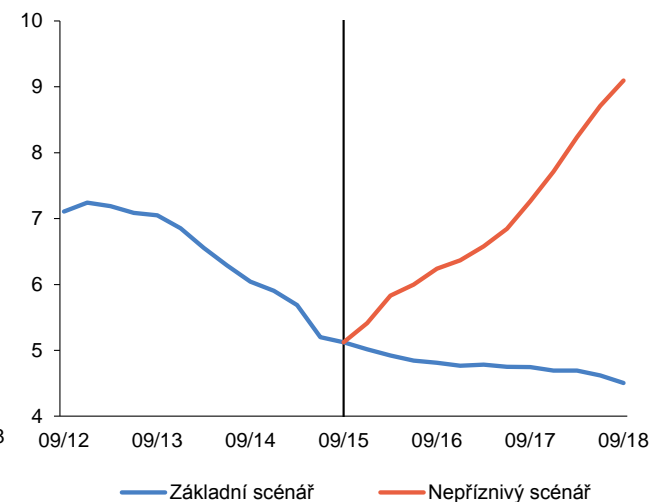
Nepříznivý scénář předpokládá konec oživení v Eurozóně a výrazný pokles ekonomické aktivity v Evropě. To může být vyvoláno např. negativními očekáváními ohledně vývoje globální ekonomiky a obnovením růstu rizikové averze investorů vůči EU a rozvíjejícím se ekonomikám. Z důvodu poklesu zahraniční poptávky se česká ekonomika dostává opět do recese, což způsobí návrat pesimistických očekávání soukromého sektoru ohledně dalšího ekonomického vývoje a obnovení odkládání spotřeby domácností a investic podniků. Kombinace útlumu zahraniční a posléze i domácí poptávky zapříčiní citelný propad ekonomické aktivity v ČR a způsobí recesi ve tvaru „W“, kvantitativně podobnou propadům z let 2009 a 2012. Zároveň se naplní scénář dluhové deflace, kdy z důvodu poklesu ekonomické aktivity, nárůstu nezaměstnanosti a poklesu mezd dochází vlivem cenové deflace k reálnému nárůstu dluhů soukromého sektoru. Nepříznivá ekonomická situace vede k postupnému vyčerpání finančních zdrojů domácností i nefinančních podniků, což v kombinaci s růstem reálného zadlužení zapříčiní výrazné zhoršení schopnosti splácet své závazky. Potiže v reálné ekonomice dopadají posléze i na finanční sektor, který zaznamená značné úvěrové ztráty doprovázené citelným poklesem zisků. Měnová politika zůstává uvolněná, když tříměsíční sazba PRIBOR setrvává na velmi nízké úrovni na celém horizontu testů a měnový kurz oslabuje. Dlouhodobé výnosy dluhopisů však skokově vzrostou z titulu nárůstu globální averze k riziku a přehodnocení kvality některých aktiv. Banky současně zpřísní pohled na úvěrové riziko a zvýší rizikové přírážky k úrokovým sazbám na nové úvěry, které i vlivem nárůstu dlouhodobých úrokových sazeb přejdou na výrazně vyšší úroveň. Růst dluhové služby spojený s tímto vývojem spolu s dalšími dopady recese zvýší míru defaultu u úvěrů na bydlení a u úvěrů nefinančním podnikům.

Vývoj hlavních makroekonomických ukazatelů Základního scénáře i zátěžového Nepříznivého scénáře zachycují Grafy 1 až 4.

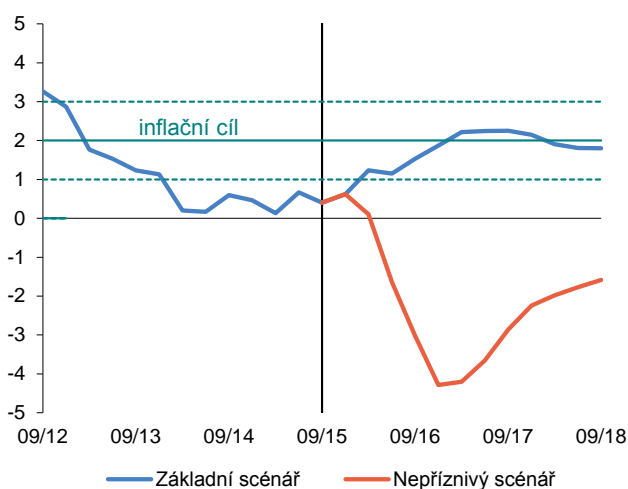
Graf 1
Alternativní scénáře: vývoj růstu reálného HDP
(meziročně v %)

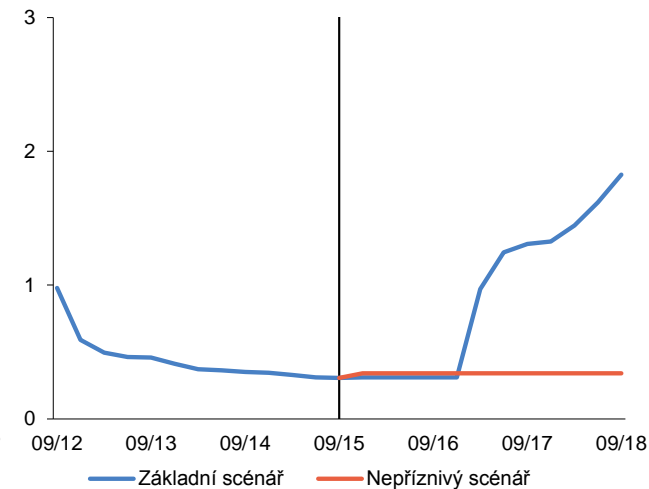
Graf 2
Alternativní scénáře: vývoj míry nezaměstnanosti
(v %)

Graf 3
Alternativní scénáře: vývoj celkové inflace
(meziročně v %)

Graf 4
Alternativní scénáře: vývoj 3M PRIBOR
(v %)

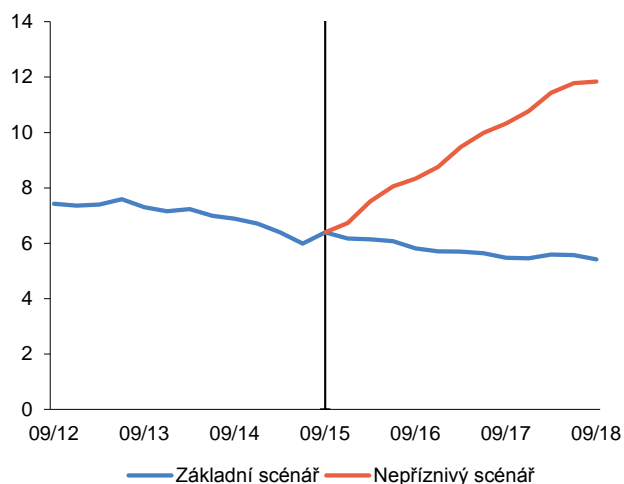

3. DOPAD MAKROEKONOMICKÝCH SCÉNÁŘŮ NA BANKOVNÍ SEKTOR

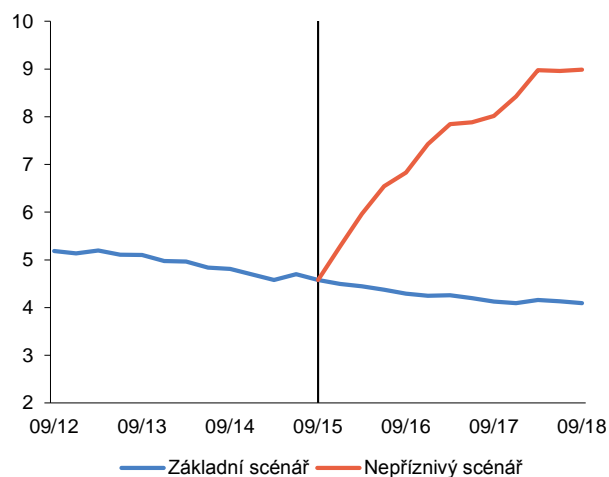
Nejvýznamnějším rizikem v českém bankovním sektoru je úvěrové riziko, které lze kvantifikovat vývojem podílu úvěrů v selhání (NPL, Non-Performing Loans) na úvěrech celkem. Tento podíl v rámci *Základního scénáře* v letech 2016–2017 mírně klesá, a to jak pro sektor nefinančních podniků, tak domácností (Grafy 5, 6).

V *Nepříznivém scénáři* by se kombinace propadu ekonomické aktivity, zvýšené nezaměstnanosti a poklesu reálných mezd odrazila ve znatelném růstu úvěrového rizika vyvolaném zvýšením míry defaultu v sektoru nefinančních podniků i domácností. Podíl NPL by se pohyboval oproti *Základnímu scénáři* na výrazně vyšších úrovních, a to nejen z pohledu podílu NPL, ale i v absolutní výši, na což by banky musely vytvářet patřičnou úroveň opravných položek s nepříznivým dopadem do jejich ziskovosti.

Graf 5
Vývoj podílu úvěrů v selhání: nefinanční podniky
(v %)

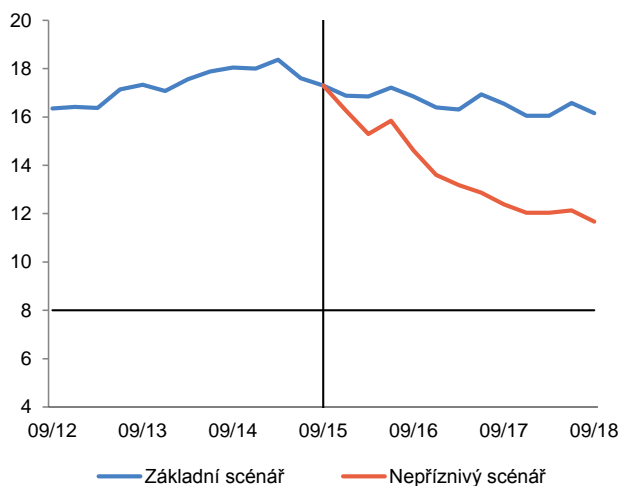
Graf 6
Vývoj podílu úvěrů v selhání: obyvatelstvo
(v %)

Důležitý předpoklad zátěžových testů se týká vývoje provozního zisku bank, protože ten slouží jako první „polštář“ krytí případných ztrát bankovního sektoru. *Základní scénář* předpokládá mírný pokles tvorby provozního zisku z důvodu přetrvávající vysoké konkurence ve všech segmentech trhu, která spolu s prostředím nízkých úrokových sazeb vede k poklesu úrokových i poplatkových zisků, a to i přes předpokládané oživení úvěrové aktivity. V rámci *Nepříznivého scénáře* dochází k razantnímu propadu provozních zisků, které by na horizontu testů poklesly oproti roku 2014 kumulativně o zhruba 40 %.

Ačkoliv je bankovní sektor oslaben nižší ziskovostí a v *Nepříznivém scénáři* zasažen vysokými úvěrovými ztrátami, zůstává jako celek stabilní v obou scénářích a jeho agregovaný celkový kapitálový poměr se vždy pohybuje nad regulatorním minimem 8 % s dostatečnou rezervou (Graf 7). Tohoto výsledku je dosaženo i navzdory konzervativnímu nastavení řady předpokladů zátěžových testů. Základem stability bankovního sektoru je jeho vysoký celkový kapitálový poměr, který ke konci 3. čtvrtletí roku 2015 činil 17,3 % a stávající robustní ziskovost.

Graf 7
Vývoj celkového kapitálového poměru
 (v %)

I přes vysokou odolnost sektoru jako celku by se v *Základním scénáři* dostaly tři banky (reprezentující zhruba 2 % aktiv sektoru) do situace nedostatečného kapitálového poměru, což do budoucna znamená úpravu jejich obchodního modelu¹ či potřebu doplnění kapitálu o zhruba 0,6 mld. Kč (0,01 % HDP).

V případě *Nepříznivého scénáře* se sektor jako celek dostává do ztráty z hospodaření, která významně snižuje hodnotu jeho regulatorního kapitálu a agregovaný celkový kapitálový poměr klesá pod 12 %. Do situace nesplnění požadavku na minimální výši celkového kapitálového poměru (8 %) by se v tomto scénáři dostalo celkem devět bank (reprezentující zhruba 15 % aktiv sektoru). Za účelem jeho naplnění u všech bank se sídlem v ČR (tj. bez poboček zahraničních bank) by musely ke konci testovaného období navýšit kapitál o zhruba 10 mld. Kč (tj. cca 0,2 % HDP). Z hlediska velikosti sektoru se nejedná o hodnotu, která by mohla výrazně ohrozit jeho stabilitu.

¹ Banky se do situace nedostatečného kapitálového poměru mohou dostat i z toho důvodu, že metodika zátěžových testů hodnotí jejich obchodní model z dlouhodobějšího hlediska jako neudržitelný. Tato metodika nicméně vychází z modelu univerzální banky a u specializovaných bankovních institucí nemusí být zcela přesná. ČNB proto u jednotlivých institucí hodnotí výsledky testu s ohledem na jejich specifické charakteristiky.